

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita Et Moribus Ioannis De Almeida Societatis Iesv Presbyteri

Macedo, António de

Romae, 1671

Capvt Septimvm. Futura iterum, & absentia peæuidet: hominum
cogitationes introspicit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44105

in itinere aditurum ; vti re ipsa e-
uènit. Tres ferè menses à flotæ
discessu iam decurrerant, cùm Io-
annes in familiari cùm Socijs
colloquio seriò affirmavit. *Te-
mudij flotam aduersam admodum
fortunam expertam esse* : cùm ta-
men nullus per eos dies internū-
tius ex Lusitania in Brasiliã per-
uenisset. Ex quo liquidò appa-
ruit Deum illi quid in mari Lusi-
tanico tum ageretur in America
ostendisse : idque Prophetarum
more , absens pronuntiauit .

CAPVT SEPTIMVM .

*Futura iterum , & absentia præ-
uidet : hominum cogitationes
introspicit .*

QVæ superiori capite narra-
uimus vaticinia , cæteris
illustriora videntur ; plu-

ra tamen non minùs scitu digna
 supersunt, quæ publicæ vtilitati
 subducere sine iniuria non possu-
 mus, nec debemus.

Saluator Correa Sà, vir prima-
 rius, de quo non semel memini-
 mus, consobrinam suam Domnā
 Victoriam, illustrem fæminam,
 Anno 1630. adhuc iuuenis, &
 cælebs in Paraguaium, ad coniu-
 gem eius Prouinciæ gubernato-
 rem cum Matre euntem, officij
 causâ, comitabatur. Profectus Flu-
 uio Ianuario S. Paulum vsq; pro-
 cesserat, certus ibi consistendi,
 & inde Fluuium redeundi. Ve-
 rùm Victoria & mater, quæ ma-
 gnū in Societate Saluatoris præ-
 sidium sibi esse, ac fore existima-
 bant, enixè hominem rogarunt,
 ne se desereret; & vlteriùs secū
 ire pergeret: continuaret susce-
 ptum iter, quod illæ non aude-
 rent solæ, ac eius præsidio desti-
 tutæ

tute conficere . Sustinuit sese Saluator , secumque serio de re tanta cepit agitare, quæ suis rationibus haud parum nocebat . Deliberantem nox oppressit ; somnusque altior cogitationes consecutus obruit iacentem vsque ad Auroram : cumque euigilasset , instaretque profectio , disputare secum vehementius cepit, ac proponentis more dicere, Ibone, an non ? quæ verba idemtidem repetebat . Anxium & affectum sonus quidam auertit : eo audito substitit , & vnde , vnde esset intentus obseruauit ? Comperit fenestram pulsari , quasi quis vellet secum loqui . Ad quem Saluator , *ecquisnam tu , & cuias ? Ibone , an non ? progrediar , an consistam ?* Tum respondere sibi visus est Almeida , cuius vocem optimè norat : (Itò omninò , & reliquum viæ conficere Saluator

ne dubita : Saluus peruenies , & ibi vxorem duces : Sic Superi volunt . vale .) Obstupuit Saluator , qui solus ea de re secum deliberrarat , Ioanne & inscio , & absente , quem tamen præsentem audiebat , iterque suadentem , & de connubio futuro , de quo nihil tum cogitabat , admonentem . Hæc cum secum agitasset , & vera prorsus esse comperisset , consilium cæpit progrediendi . Cæterum prosperè iter fuit : peruenit incolumis : vxorem duxit clarissimæ stirpis fæminam , quam honoris causa , nomino Domnam Catharinam Vellasco . Euenta fuere vaticinia , & ipsemet Saluator vatem fuisse Almeidam , & tum prædicauit , & hodie ; nam dum hæc scribo , in viuis est , magnis vocibus prædicat .

○ Nauarchus Lusitanus è sinu Ianuario in Sanctos Coloniam ve-

la

la fecerat ; sed quia fama vulga-
bat omnia illa maria à Batauis
pregonibus infestari, quidam So-
cietatis Presbyter nauarchi pa-
truus curis valde anxius erat ; ti-
mebat enim ne in pyraticas na-
ues nepos incideret . Ergo de
nauigationis exitu Ioannem con-
sultuit : qui, re prius Deo com-
mendata, ita respondit: *Tuus, in-*
quit, mi Pater, nepos in medio na-
uigationis cursu in Batauos pyra-
tas incidit ; & quia oneraria, qua
uehebatur, nec ferreis tormentis ad
pugnandum satis erat instructa; nec
ad fugiendum, mercium tardante
pondere, satis apta, capto ab animi
magnitudine consilio, ad obuias syr-
tes nauem impegit, ne in hostium
veniret manus : naue lacera, cum
se in mare eiecisset, inter natan-
dum, multum, diuque fluctibus elu-
ctatus, usque saepe inuolutus, ac ce-
lesti demum auxilio expeditus, iu

proximum littus euasit, toto licet corpore malè mulētatus. Hæc Almeida, vti mari euenerant, non secus ac si præsens esset, affirmavit. Bimestri iam elapso, huius infortunij nuntius Sinum Ianuarium peruēnit, qui rem omnem ex ordine retulit, vti ille multo ante prædixerat.

Emanuel Paciecus de Mello, nobilis Lusitanus, ereptam sibi à Salvatore Correa de Sà Benavidio, classis Angolanæ Præfecto, Architalassi dignitatem ferebat ægerrimè: eam ob rem doloris impatiens in sinu Ianuario manere decreuerat, nec Angolam petere cum Præfecto. Dum secum tacitus hæc mente voluit, graui tentatus est morbo, quem conceptus ob illatam sibi iniuriã dolor vehementiùs aggrauabat. Cæterùm quia vir erat pius, ac prudens vt animæ salutem in tempore

pore

pore confuleret, in societatis collegium se recepit, vt si moriendum esset, inter sociorum manus, & preces animam Creatori redderet. Si verò conualesceret, Lusitaniam quàmprimùm per valetudinem liceret, se repetiturum, promisit: quam cogitationem nulli mortalium aperuit: hanc Ioannes diuino illustratus lumine, introspectit. Itaque cùm iam mors esset in limine, & Emanuel a medicis pro desperato habitus, palam denuntiauit, fore, vt ægrotus breui meliùs haberet; in gratiam cum Præfecto rediret, neque Lusitaniam, vt destinarat animo, sed Angolam in eadem, prorsùs cum Præfecto naui tenderet. Obstupuit Emanuel cùm, sua vidit consilia alto tecta silentio in lucem prodi: Ioannemque diuinitùs (neque enim humanitùs poterat) suas cogitationes a-

H 5 gno-

gnosceret. Et fuit prædictioni fides; nec defuit euentus. Paucis post diebus æger conualuit; eadem cum illo naui in Angolam soluit, vbi suscepto contra Hollandos bello strenuam reipublicæ nauauit operam.

Antonius Azeredus Coutinius nauigationē adornabat in Coloniā Spiritus Sancti, causā indagādi smaragdi fodinas, quibus illa regio abūdare ferebatur. Sed quia Capitis Frigidi promontorium, quod necessariò superādum erat, ab Hollandis hostibus obsidebatur, nauigationē aggredi formidabat. Almeida hominem curis anxium lætus affatur, iubetque timorem ponere, & celso animo mari se committere, die sabbati Deiparæ sacra: sperabat enim fore vt exorta repentè caligo, intendētibus se mari tenebris, conderet lucem, quæ Lusitanæ nauis

con-

conspectum hostibus eriperet; vitatoq; hac ratione periculo, Promontorium feliciter præteruecta ad destinatum portum breui apelleret. Ea vaticinatione Antonius in spem felicitatis erectus, solutis prius Dei matri votis, sequenti sabbato vela dedit. Iamque multum secundis ventis nauigando processerat, cum propè Caput frigidum in hostium nauium conspectum venit; cæterum Ioannis vaticinij memor, ad vota, precesque conuersus Deiparæ exposcit opem, vt imminens vitet periculum. Nec incassum fuisse ad illam preces: nam densa confestim nebula mari offusa, incubansque, Hollâdis Antonianæ nauis conspectum prorsus ademit, eosque haud secus, quàm in cæcis tenebris, errare coegit, & ab illa insequenda omninò desistere: quæ B. Mariæ Virginis patrocini-

nio magis, quam nebula maris
 tecta, pyratis bellè delusis, &
 promontorio facillimè superato,
 Spiritus Sancti portum tenuit in-
 columis.

Puellæ recens mortuæ paraba-
 tur in templo nostro sepultura.
 Fodiente humiliter, & angustè
 humum fossore, quantum satis ef-
 se duceret ad inferendum corpus-
 culum; præterijt casu Ioannes, &
 inspecto curiosiùs loco, fossori e-
 dixit vt altiùs foderet: fore quip-
 pè vt breui plura in eo cadauera
 conderentur. Paruit reuerentia
 viri. Dicto euentus fidem fecit:
 intrà paucos dies cōtinuatis sub-
 inde funeribus eiusdem sorores
 tres sublatae, ac elatae, in eam il-
 latae sunt sepulturam.

Vidua quædam pauper & no-
 bilis nubilem habebat filiam for-
 ma præstantem, sed destitutam
 dote; huic promisit Almeida fo-
 re,

re, vt ipsamet die idoneum puella sponsum inueniret : ecce tibi paucis post horis iuuenis honesto loco natus, viduæ domum ingreditur animo a nuptijs penitus alieno; dumque ibi paulum moratur cuiusdam negotij causà, sensit se occulto quodam spiritus instinctu ad contrahendas cum puella nuptias impelli: nec multo post summo fuerunt vtriusque partis consensu celebratæ.

Lusitanus, cuius nomen memoria excidit, in mediterranea expeditionem parabat Christiano indignam nomine, vt indigenas seu vi captos, seu blanditijs deceptos, in seruitutem abduceret: multos in id socios, adiutoresque coegerat, quorum animos capiendæ prædæ cupiditas occupauerat: duos item Brasilos iuuenes, qui Sociorum curæ suberant, vt itineris duces essent, proposita

ta

ta ingenti summa pecuniæ, con-
duxerat. Ioannes rem odoratus,
homines à suscepto consilio omni
ope conatus auertere: imminen-
tis periculi magnitudinem propo-
nit; monitis, precibus, minis in-
stat: sed posteaquàm operam se
perdere sensit, Lusitanis diuini
Numinis iram, multasque & gra-
ues denuntiat clades: Brasili ve-
rò itineris ducibus inter sylvas
miserè perituros prædicit; sepul-
turæ etiam honore, & christianis
exequijs carituros. Vaticinatio
verior fuit, quàm lætior. Itum
vti decreuerant. Vix Brasili iniu-
sto se bello peti senserunt, cum
sublato ingenti clamore & co-
niunctis inter se viribus impetum
in hostes fecerunt, eosque, inie-
cto etiam, vti apparebat, di-
uinitus pauore animis, facile
fuderunt, fugaruntque. Alia
aliam, vt ferme contingit, cala-
mi-

mitas subsequuta. Lusitanorum dux collectis ex accepta clade sociorum reliquijs, iisque ad aperendam sibi ferro viam opportuna oratione erectis, per inuios saltus, altissimosq; errabat montes, ubi cum fame & siti magis, quam cum hostibus certandum fuit. Ad hæc atrox morbi genus ægritudine animorum, rerumq; omnium inopia sensim roboratum, cepit per vniuersos serpere, vagariq; & quosdam absumere; inter quos obiere etiam duo illi Brasili iuuenes, qui, neglecto Almeide consilio, itineris duces Lusitano fuerunt. Pauci, magnis defuncti periculis, ad sinum Ianuarium redierunt. Ita per omnes ferè illius expeditionis authores peruagata cælestis ira, breui tempore pænas à singulis improbæ cupiditatis exegit. Infelicem huiuscè expeditionis euentum Ioannes à
Deo

Deo edoctus agnouit, quingenta circiter milliaria absens: monuitque statim vxores defunctorum, vt illorum animas per sacrificia, precesque apud superos iuuari curarent.

Non semel euènit vt qui Ioannem ex facie nondum nouerant, de illius nomine & patria à socio, submissa admodùm voce, quærerent? quibus Ioannes longo quamquàm interuallo disiunctus, diuinitùs interrogationis cōsciùs, contenta protinus voce respondebat: *Mihi nomen est Ioannes de Almeida. Londini in Anglia natales habui.*

Vincentius Rodericius, optimè indolis adolescens, confectis iam humanitatis studijs, Societati se addicere cupiebat: quinquènnium ferè abierat, & sepè repulsam passus, voti compos fieri minimè potuerat: animo igitur in-
de-

desperationem verso, Societatis homines, & scholas valere iussit; & leniendi causâ doloris, quem ceperat ex repulsa, in rusticanam villam secedere decreuit: instabat iam profectiois hora, cum Ioannes à Deo monitus, misso præproperè nuntio, Vincentium ad colloquium lætus accersit: venientem peramanter excipit; & ne studiorum cursum interrumpat, enixè rogat: recipitque, illum intrâ paucos dies Societati daturum nomen: nec fides dicto abfuit: vix pauci effluxerant dies, cum in Societatem fuit admissus.

Vertēte anno M.DC.XXXIX. res cōtigît memoratu digna, quam summa fide & sinceritate referam. Diuerterat Almeida in oppidum *Bonicucangam* nomine, amæno propter mare loco situm, non tam laxandi animi causâ, quàm rerum cælestium meditatio-

tio-

tioni vacandi . Ibi intempeſtæ ſemel noctis ſilentio , ſereno cœlo , & ſtellis internitentibus latè conſpicuo , inambulabat in littore vno comitatus Luſitano , cui nomen Eſmanuel Pirez Eſquacia , viro pio & honeſto : multoſq; cum illo de rebus diuinis habebat ſermones : dumque ſolito attentius contemplatur ſtellas , derepente focium compellat , iubetque intento in cœlum digito , ſtellam cæteris clariorem fixo oculorum obtutu intueri (quæ ſemestri ferè ſpatio ſuū in Braſilia ſolet curſum conficere) Tum , Eſmanuel , inquit , *antequam illa deſinat apparere ſtella , Luſitania Regem habebit Luſitanum .* Viſa tum fidem excedere vaticinatio ; quam tamen Almeida in collegium reuerſus ſemel ac iterum ratam habuit . Mirari qui audierant , quæ- rereque inter ſe : qui tandem id
 fie-

fieri posset, cum Philippus Hispaniæ Rex, Lusitaniæ tum imperitaret; nec ullus suspicari posset quemquam à Lusitanis creatum iri Regem. Notatur nihilominus res, tempusq; ab ijs qui aderant, & ecce tibi semestri vix elapso spatio nuntius ab Vlyssipnone missus Sinu Ianuarium intrauit, qui Iohannem Brigantiæ Ducem Regem à Lusitanis creatum affirmavit Kalendaris Decēbribus Anno à Christo nato M. DC. XXXX.

Bahiæ in Brasilia portum valida nauium classe Hollandi obsederant Anno 1647. & intercepto illius Urbis commercio rem Lusitanam in discrimen adduxerant. Præerat tum suprema cum potestate Brasiliæ Antonius Tellez de Silua, clarissimæ familiæ Dynastæ: is qui multis ante annis P. Marcellum Mastrillium, fortissimum Societatis nostræ in Iaponia fidei

At-

Atletam, sua in Orientis Indiam
 vexit naue. Ianuarij Rector col-
 legij è re publica & Christiana
 fore iudicauit, onerariam vario
 commeatu instructam Bahiësis
 rei frumentariæ inopia laboranti-
 bus submittere, cui præficiendum
 curauit quemdam Societatis lai-
 cum, virum industrium, & rei
 nauticæ benè peritum. Ceterum
 quia res erat plena periculi, is
 antequam nauem conscenderet,
 Almeidæ precibus, & sanctis
 sacrificijs se commendauit: qui
 consulto prius Deo, oraculum
 edidit, quod scripto mandari
 voluit: *quandoquidem*, ait, *Su-*
periorum mandato, mari te com-
mittere non formidas, certò scias
per mediam Hollandorum classem
Bahiam venturum incolumem. Di-
 ctis respondit euentus: oneraria,
 duce & gubernatore laico, vnde-
 cima die Maij e Sinu Ianuario

fol-

soluit, septima die Iunij sub ipsum hostium conspectum, clarissima luce, ad Bahiæ portum appulit salua.

Iusserat Brasiliæ Prouincialis, vt Ioannes Oliua de quo supra meminimus, in Bahiæ collegium se transferret: egrè ferebant Socij Ianuarienses Oliuæ discessum. Ioannes rei conscius, socios solatur, prænuntiatque. *Bahiam quidē breui iturum Oliuam, sed rediturum omnium opinione celerius.* Idque propria scriptum manu, quò maior haberetur dictis fides, descendentem ad littus fratri tradidit. Nec prædictio fefellit. Vix Oliua peruēnit Bahiam, cūm repetijt Fluuium Ianuarium, nostrosque ingenti gaudio affecit & Almeidae Sanctitatem suo aduentu confirmauit.

Id lōgè illustrius in medio navigationis cursu eidem contigit Oli-

Oliuæ. Atrox coorta tempeſtas nauem, qua uehebatur cæcis in fluctibus pene tranſuerſam egit; actumque de illa putabant omnes: in his rerum anguſtijs Oliua, diuino quodam inſtinctu motus, chartam Ioannis manu ſcriptam, quam apud ſe habebat complicatam, ad ventos explicuit: atque eodem prorsus momento, tempeſtas inſigni fanè prodigio conquieuit: inſperatam maris tranquillitatem vectorum admiratio conſecuta.

Die vigesima ſecunda Iulij (is Sanctæ Mariæ Magdalenaë ſacer est) Anni 1653. cæleſtis mentis impulſu præſenſit certa ſe eius anni die moriturum; idque prædixit familiaribus: addito, à Deo item accepiffe ſe vnum ex electorum numero eſſe. Ex quo ille tantum gaudium cepit, vt cum ſe continere non poſſet, Rectorem

rem collegij, & fratres adiret, & ijs causam exponeret, rogans, vellent Deo secum pro illo ac parerat, gratias agere.

Sub idem ferè tempus vnus Sociorum de æterna salute curis anxius vix poterat vllam capere, quietis partem; idque nulli mortalium detexerat. Commodùm illi fit obuiàm Ioannes, eumque iubet bono ac læto animo esse, & certam de sua salute spem concipere: quibus ille dictis quietior factus & hilarior, reliquum vitæ tempus in summa animi tranquillitate exegit.

Habitabat in rusticana villa, Maria à Cunha, vidua nobilis; ibique, nullo ferè rei conscio, de collocanda honestis nuptijs filia, Virgine cogitabat. Ioãnes a Deo edoctus in Vrbe, quid vidua in agro mente reuolueret, nuntium properè ad illam misit, per quem
ido-

idoneum puellę Spōsum designavit, moribus probum, diuitijs affluentem. Obstupuit Maria cū sua vidit consilia alto pressa silentio in lucem prodi: & Almeidam diuinitus de re tota certiore factum credidit: itaque illius dicto, seu oraculo paruit, & matrimonium perfici statim curauit.

Pernambuco ab Hollādis capta, aliquot post annis noctu orabat in templo Collegij Sinus Ianuarij Ioannes, multisque apud Deum precibus insistebat, & contenta etiam voce clamabat, vt populo suo misereri vellet, eamque florentem quondam opibus, & copijs Urbem Lusitanis redderet. confestim audire sibi Domini vocem visus est, qua redditurum se Lusitanis Urbem Significauit: vti re ipsa euēnit, vno circiter post illius obitum, anno.

Emanuel Vasconcellius in

Au-

fluuio Ianuario domicilium fi-
gere decreuerat, mutato quod an-
tea ceperat, tendendi in Angolā
consilio : hunc Ioannes Brasiliam
cogitantem impulit, vt ea relicta,
in Angolam se transferret tum
boni communis, tū priuati com-
modi causā; Sperabat enim fore
vt ibi secundus à Regio Præfecto
esset ; strenuamque Reipublicæ
Christianæ nauaret operam. Nec
plura: Eñmanuel nauem sine mora
conscendit; in Angolam soluit; ap-
pulsus, ibi commodè habuit : se-
cundum à Præfecto locum tenuit;
præcipua Reipublicæ munia, non
sine magna prudentiæ, & integri-
tatis laude, exercuit.

Innumera alia, quòd ijs similia
sint, de industria omittimus, ne
lectoribus molestiam afferamus.